

Jordbruksutskottets betänkande

1983/84:2

om vissa åtgärder mot försurningen

Motioner

I motion 1982/83:335 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkandena 1, 2 och 4),

1. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag om bestämmelser om svavelavskiljning vid oljeförbränningsanläggning av viss storlek och forskning för att finna metoder till ytterligare sänkning av svavelhalten i eldningsolja,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om riktlinjer för kolanvändning i avvaktan på regeringsförslag baserat på nu pågående utredningsarbete,

4. att riksdagen hos regeringen begär ett program för att skydda grundvattnet och ett system för kontroll av konsumtionsvattentäkterna utanför tätorterna i enlighet med vad som anförts i motionen.

I motion 1982/83:800 av Wivi-Anne Radesjö m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående behovet av ökade åtgärder mot försurningen.

I motion 1982/83:1007 av Bengt Silfverstrand m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av referensområden för studier av försurningens fortsatta förlopp.

I motion 1982/83:1102 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) yrkas, med hänvisning till vad som anförts i motion 1982/83:1100, att riksdagen hos regeringen begär förslag om skärpta miljökrav för eldning med kol.

I motion 1982/83:1105 av Ola Ullsten m. fl. (fp) yrkas, med hänvisning till vad som anförts i motion 1982/83:1104, att riksdagen hos regeringen begär förslag till miljökrav vid koleldning.

I motion 1982/83:1443 av Rune Backlund m. fl. (c) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen har anförts rörande forsknings- och åtgärdsprogram mot försurningens effekter på brunnar och vattentäkter.

I motion 1982/83:1977 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 2),

2. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om de långsiktiga ekonomiska konsekvenserna av försurningen.

Bakgrund

Den främsta orsaken till den ökade försurning av mark och vatten som ägt rum under de senaste decennierna är utsläpp av svaveldioxid och kväveoxider vid förbränning av fossila bränslen. Ansträngningar görs därför för att begränsa sådana utsläpp.

Regeringen får enligt lagen (1976:1054) om svavelhaltigt bränsle meddela föreskrifter om förbränning m. m. av fossilt bränsle för att motverka utsläpp av svavelföreningar i luften om så är påkallat från miljöskyddssynpunkt. Med stöd härav har meddelats förbud mot eldning av olja med mer än 1 viktprocent svavelhalt och mot eldning av annat fossilt bränsle om förbränningen medför att svavelföreningar släpps ut i luften i en mängd som motsvarar mer än 0,24 gram svavel per megajoule bränsle (g S/MJ). Förbudet som trätt i kraft successivt för olika regioner kommer att fr. o. m. den 1 oktober 1984 omfatta hela landet. Enligt en ändringsförordning (1983:102) gäller dock numera att kolbränsle fram till 1987 års utgång får brännas i koleldade anläggningar även om svavelutsläppen uppgår till 0,3 g S/MJ.

Riksdagen beslöt våren 1982 om vissa åtgärder mot försurningen (prop. 1981/82:151, JoU 1981/82:35, rskr 1981/82:321).

Enligt gjorda beräkningar härrör 20–25 % av den totala mängden svaveldioxid, drygt 900 000 ton, som faller över Sverige från våra egna utsläpp. Resten kommer främst från andra europeiska länder. Under riksdagsbehandlingen erinrades mot denna bakgrund om det arbete som utförts *internationellt* för att reducera försurningen och som bl. a. resulterat i utarbetandet av en konvention inom ramen för FN:s ekonomiska kommission för Europa, ECE, om långväga gränsöverskridande luftföroreningar. Riksdagen uttalade sig för ett fortsatt aktivt svenskt engagemang på det internationella området i denna fråga.

Några veckor efter riksdagsbeslutet avhölls 1982 års internationella försurningskonferens, Miljö 82, i Stockholm under Sveriges värdskap. Härvid bekräftade de deltagande länderna sin anslutning till ovannämnda ECE-konvention, vilken sedermera trätt i kraft. Konventionen innehåller i sig inga konkreta utfästelser av parterna om åtgärder för att minska luftföroreningarna. Sådana förutsätts successivt tillföras konventionen i form av annex eller protokoll. Inför det första sammanträdet med konventionens exekutivorgan i juni 1983 lade Sverige tillsammans med Norge och Finland fram förslag till ett koordinerat handlingsprogram som innebär att konventionsparterna förbinder sig att minska svaveldioxidutsläppen med 30 % under en tioårsperiod fram till 1993. Förslaget rönt ett blandat mottagande. Ett mindre antal av konventionsstaterna – bl. a. Västtyskland – deklarerade vid mötet sin beredskap att genomföra åtgärder som motsvarade det nordiska förslagets ambitionsnivå. Även övriga länder var dock överens om nödvändigheten att minska utsläppen.

Under de senaste åren har försurningens skadeverkningar gjort sig gällande i flera mellaneuropeiska länder. Framför allt har skadorna på skogen i Västtyskland uppmärksammats. Enligt vad jordbruksministern uppgivit i riksdagen bedöms 30 % av den västtyska skogen vara skadad. Förhållandena är likartade för flera av länderna på kontinenten.

I den tidigare nämnda propositionen (1981/82:151) framlade regeringen vissa förslag för att begränsa *utsläppen av försurande ämnen inom landet*. Bl. a. borde nya riktlinjer för svavelemissionen vid koleldning läggas fast. Riksdagen var dock icke på dåvarande stadium berett anta detta förslag. I stället borde ett utredningsarbete som då fortfarande pågick avslutas. Snarast möjligt därefter borde regeringen återkomma till riksdagen med de riktlinjer som bör tillämpas i fortsättningen. Utgångspunkten borde därvid vara att reduktionen av utsläppen skulle bli minst lika stor som den som regeringen föreslagit i sin proposition.

Den viktigaste av de utredningar som fortfarande pågick vid tiden för 1982 års riksdagsbeslut om försurningen har numera avslutats. I april 1983 överlämnade statens vattenfallsverk (Vattenfall) slutbetänkande från en utredning – Projekt Kol-Hälsa-Miljö (KHM) – som verket på regeringens uppdrag genomfört om hur hälso- och miljöproblemen skall kunna lösas vid en ökad användning av kol i Sverige. Utredningen har genomförts i samråd med berörda kraftföretag och kommuner samt övriga intressenter. Bl. a. har statens naturvårdsverk varit representerat.

Utredningen föreslår utsläppsregler för svavelutsläppen vid koleldningen som till överkomliga kostnader beräknas hålla spridningen av svaveldioxid nere vid en nivå som motsvarar vad naturvårdsverket tidigare angivit som önskvärt och som ligger lägre än de samlade utsläpp som enligt utredningen skulle ha blivit följden av de emissionsregler som angavs i 1982 års proposition. Enligt utredningen är en sådan utsläppsbegränsning möjlig genom att svavelreningen vid stora koleldade anläggningar görs synnerligen effektiv medan mindre och mellanstora anläggningar medges relativt större utsläpp. Även när det gäller utsläpp av kväveoxider bedömer utredningen det möjligt att tillfredsställa de normer som angivits av naturvårdsverket. Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom regeringskansliet (industridepartementet) med sikte på regeringsförslag under innevarande riksmöte.

Inom ramen för det tidigare refererade riksdagsbeslutet om åtgärder mot försurningen våren 1982 fastlades även ett omfattande *kalkningsprogram* för att minska skadeverkningarna. Sammanlagt 190 milj. kr. skulle satsas under en treårsperiod. I enlighet härmed anslogs 45 milj. kr. för budgetåret 1982/83 medan sedermera 65 milj. kr. anslagits för innevarande budgetår till åtgärder mot försurningen.

Merparten av de anslagna medlen är ämnade till kalkning av sjöar och vattendrag. I programmet ingår vidare en forskningsbetonad försöksverksamhet avseende kalkning av mark och grundvatten. Syftet är att, på samma

sätt som tidigare skett för sjöar och vattendrag, pröva olika åtgärder att motverka försurningens effekter på främst skogsmark och grundvatten. Enligt budgetpropositionen i januari 1983 kommer försöksverksamheten att behöva utsträckas under relativt lång tidsperiod, varav en första bör omfatta fem år. Redan under det första året bör vissa anvisningar kunna tas fram, bl. a. för vilka åtgärder som kan vidtas i enskilda brunnar. Förutom en detaljerad uppföljning av positiva och eventuella negativa effekter av olika metoder, skall en metod utarbetas och tillämpas för kartering av kalkningsbehovet i olika delar av landet. En analys av andra metoder än kalkning skall också göras.

Försurningsaspekterna behandlas även i *bilavgaskommitténs* slutbetänkande *Bilar och renare luft* (SOU 1983:27) som överlämnades till regeringen i maj 1983. I betänkandet konstateras att biltrafiken i dag svarar för ca 60 % av kväveoxidutsläppen och ca 10 % av svavelutsläppen i Sverige. Dessa andelar kan enligt utredningen förväntas öka i framtiden. Skärpta avgasreningskrav beräknas dock medföra en icke oväsentlig förbättring av försurningsituationen. Betänkandet remissbehandlas f. n.

Jämväl utredningen om användning av kemiska medel i jord- och skogsbruket (den s. k. *kemikalieutredningen*) har i sitt betänkande *Användning av växtnäring* (SOU 1983:10) kommit in på försurningsfrågan. Utredningen konstaterar att försurningen av åkermark till övervägande del beror av jordbruksdriften och gödningen. Den kan således i betydligt mindre utsträckning (ca 10 %) tillskrivas det atmosfäriska nedfallet av sura ämnen. Den kalkning av åkermark som nu sker motsvarar inte på långt när behovet för att motverka försurningen. En betydande del av åkermarken i Sverige är i stort behov av kalkning, framhåller utredningen. Betänkandet har remissbehandlats och bereds nu i regeringskansliet.

Utskottet

I betänkandet behandlar utskottet ett antal motioner om försurningen vilka väckts under den allmänna mötionstiden i januari 1983. I motionerna behandlas dels åtgärder för att minska spridningen av luftföroreningar som bidrar till försurningen, dels kalkning och andra åtgärder för att neutralisera försurade marker och vatten och dels även behovet av forskning och utredning kring försurningen och dess följder.

Riksdagen har vid olika tillfällen haft anledning behandla de miljöproblem som orsakas av försurningen. I samband med de beslut om åtgärder mot försurningen som togs våren 1982 anslöt sig riksdagen till den dåvarande jordbruksministerns konstaterande att försurningsproblemen i Sverige tilltagit så att de i dag kanske är vårt allvarligaste miljöproblem som direkt och särskilt drabbar oss i Sverige. Riksdagen anslöt sig vidare till följande uttalande i propositionen:

Sverige behöver en samlad naturresurs- och miljöpolitik som spänner både över vårt arbete internationellt och över konkreta åtgärder här hemma. Att utforma en strategi mot försurningen är en viktig del av en sådan politik. Denna strategi bör innehålla riktlinjer för hur de försurande utsläppen av olika slag i vårt land skall kunna begränsas. Vidare behöver inriktningen på det internationella arbete som Sverige måste bedriva på försurningsområdet preciseras. Forskningsinsatser och kalkningsåtgärder behöver intensifieras. Insatser för att bredda den svenska och internationella medvetenheten om problemen liksom för en ökad samordning av hanterandet av försurningsproblemen behövs också (prop. 1981/82:151, JoU 1981/82:35, rskr 1981/82:321).

Enligt utskottets mening äger det anförda fortfarande full giltighet.

Frågan om begränsningen av svavelutsläpp från svenska förbränningsanläggningar i syfte att minska de inhemska bidragen till försurningen aktualiseras i tre partimotioner.

Enligt motion 1982/83:335 (vpk) är det angeläget både att driva på de ansträngningar som görs internationellt för att minska utsläppen av bl. a. svaveldioxid och att, icke minst av trovärdighetsskäl, minska de svenska utsläppen. När det gäller koleldning bör de riktlinjer som kommer, när pågående utredningsverksamhet är slutförd, inte tillåta större utsläpp än vad statens naturvårdsverk redan rekommenderat (yrkande 2). Enligt motion 1982/83:1100 (c) kommer omfattande investeringar i kolanläggningar att ske utan att en nödvändig närmare precisering av miljökraven för kolanvändning lagts fast. Regeringen bör snarast presentera förslag om skärpta miljökrav, anser motionärerna. Enligt motion 1982/83:1104 (fp) innebär det ett stort och besvärligt hinder för kolintroduktionen, att kommunerna i dag inte vet vilka miljökrav för koleldning som kommer att gälla i framtiden. Därför bör de krav på begränsning av svavelutsläpp som mittenregeringen föreslog riksdagen på nytt tas upp till prövning.

Utskottet får med anledning av motionerna framhålla att en enig riksdag våren 1982 anslutit sig till principen att en strategi mot försurningen borde utformas. Inom ramen för denna strategi borde riktlinjer utarbetas för hur de försurande utsläppen av olika slag i vårt land skall kunna begränsas. Däremot ansåg riksdagsmajoriteten till skillnad från dåvarande regeringspartierna att tiden ännu icke var mogen för att slutligt fastställa de utsläppsnivåer som kunde godtas för svaveldioxid vid koleldning. Därför borde det pågående utredningsarbetet avvaktas. Under tiden borde tillståndsgivningen ske enligt de riktlinjer som redan tillämpades och som nära överensstämde med dem som förordats av statens naturvårdsverk. Som framgår av den tidigare bakgrundsredogörelsen anser kraftindustrin numera enligt KHM-betänkandet att det är möjligt att till överkomliga kostnader nå en svavelutsläppsbe- gränsning som ligger nära den av naturvårdsverket förordade nivån. Enligt vad utskottet erfarit kommer regeringen i en proposition till våren att ta ställning till vilka miljökrav som långsiktigt skall ställas i förevarande avseende. Någon ytterligare riksdagens åtgärd med anledning av de aktuella

motionsyrkandena synes mot den bakgrunden icke erforderlig. De avstyrks således.

Enligt motion 1982/83:335 (vpk) bör (yrkande 1) forskningen för att få fram teknik för ytterligare sänkning av svavelhalten i oljan drivas vidare. Skulle det inte gå att komma fram den vägen måste enligt motionen krav ställas på svavelavskiljning vid större förbränningsanläggningar för svavelhaltig eldningsolja.

Utskottet får i detta sammanhang framhålla att landets beroende av olja för uppvärmningsändamål är i starkt minskande. Som inledningsvis framhållits får vidare merparten av den olja som bränns i Sverige innehålla högst 1 % svavel. Möjlighet finns enligt uppgift redan med nuvarande teknik att ytterligare sänka svavelhalten, men konstnaderna anses alltför höga för att göra detta praktiskt möjligt. Likaså skulle avsvavlingsanläggningar vid oljeeldade anläggningar bli så kostnadskrävande att de icke anses ekonomiskt försvarbara med hänsyn till att flertalet oljeeldade anläggningar inom ett fåtal år beräknas komma att ersättas av koleldade anläggningar. Mot den sålunda tecknade bakgrunden avstyrker utskottet motion 1982/83:335 yrkande 1.

I två motioner framställs yrkanden om forsknings- och åtgärdsprogram till skydd för grundvatten och brunnar. I motion 1982/83:335 (vpk) framhålls (yrkande 4) att försurningen får effekter för mark och grundvatten på längre sikt. För att komma till rätta härmed bör prov med försökskalkning genomföras. En ordning bör etableras som innebär att vattenkvaliteten utanför våra tätorter kan hållas under kontroll utan oskäliga kostnader för de berörda människorna. Enligt motion 1982/83:1443 (c) finns i dag behov av ett samlat forsknings- och åtgärdsprogram som dels tar upp de långsiktiga effekterna av att människor och djur får i sig höga halter av olika metaller via dricksvattnet, dels åtgärder som kan vidtas av fastighetsägare för att begränsa försurningen av vattnet i brunnar och vattentäkter. Likaså bör information gå ut till fastighetsägare och jordbrukare om försurningen.

Utskottet får med anledning av de båda motionsyrkandena anföra följande.

Som framgår av den inledningsvis lämnade bakgrundsframställningen innefattar det kalkningsprogram som riksdagen fattade beslut om våren 1982 även försök med åtgärder till skydd för grundvattnet. Den försöksverksamhet som inletts beräknas komma att behöva utsträckas under relativt lång tidsperiod. När det gäller informationen till berörda brunnsägare har naturvårdsverket, socialstyrelsen och livsmedelsverket i en gemensam broschyr lämnat vissa upplysningar om hur surt brunnsvatten yttrar sig och anvisat vilka åtgärder som kan vidtas. Utskottet utgår från att de berörda myndigheterna inom ramen för programmet kommer att noga följa utvecklingen och om så befinner sig nödvändigt framlägga förslag om de ytterligare åtgärder som kan erfordras. De i motionerna framställda yrkandena synes

därigenom i väsentlig grad tillgodosedda och bör sålunda icke föranleda någon ytterligare riksdagens åtgärd.

De komplicerade orsakssammanhangen kring försurningen och den osäkerhet som trots allt vidlåder kalkningen uppmärksammas i motion 1982/83:1007 (s). Enligt motionen är det nödvändigt att vissa områden inte kalkas utan bibehålls som referensområden i ett långtidsperspektiv. Inom dessa områden kan sedan försurningsprocessernas förlopp studeras i relation till tiden och de förändringar vilka det ekologiska systemet genomgår som en följd av försurningen.

Utskottet vill för sin del understryka angelägenheten av att kalkningsverksamheten utförs planmässigt och att därvid hänsyn tas till att kunskapen om kalkningseffekter på längre sikt är ofullständig. I områden med kalkrik berggrund torde kalkning mot försurningen vara obehövlig. Utskottet finner i anslutning till motionen att man i olika regioner bör undanta vissa vattensystem från kalkningen för att tjäna som referensområden. Enligt vad utskottet erfarit ingår också i naturvårdsverkets kalkningsprogram ett projekt för årliga mätningar i referenssjöar vilka inte skall kalkas. Företrädesvis söker man finna sådana sjöar i områden som är skyddade som naturreservat eller nationalpark. Enligt utskottets mening är motionens syfte väsentligen tillgodosett genom de planerade åtgärderna. Motionen påkallar således inte någon riksdagens ytterligare åtgärd.

I motion 1982/83:800 (s) betonas vikten av att åkerjorden inte försuras. Lantbruksstyrelsen bör därför få i uppdrag att genom ökad information och upplysning till lantbrukarna få dessa att använda mera kalk och att använda mindre av traditionell handelsgödsel. Samtidigt bör regeringen enligt motionen på alla sätt påskynda genomförandet av ECE-konventionen om långväga luftföroreningar.

Utskottet får i detta sammanhang erinra om vad som inledningsvis anförts beträffande riksdagens uttalande våren 1982 om fortsatt aktivt svenskt engagemang på det internationella området i försurningsfrågan. Av bakgrundsredogörelsen framgår även att Sverige inom ramen för ECE-konventionen föreslagit ett program vari alla konventionsstater förbinder sig att reducera svavelutsläppen med 30 % under en tioårsperiod. Dessa ansträngningar fortsätter. Frågan om åkerjordens försurning har som inledningsvis nämnts behandlats av den s. k. kemikalieutredningen vars betänkande nu bereds i jordbruksdepartementet. Med hänsyn till att de i motionen väckta frågorna sålunda är föremål för aktiv uppmärksamhet i regeringskansliet synes någon ytterligare riksdagens åtgärd med anledning av motionen icke påkallad.

Enligt moderata samlingspartiets kommittémotion 1982/83:1977 har försurningen snart gått så långt att kreditgivarna blivit tveksamma i fråga om skogens värde som kreditunderlag. En utredning av försurningens långsiktiga ekonomiska konsekvenser för mark och grundvatten samt i form av

korrosion m. m. vore därför enligt motionen i högsta grad angelägen (yrkande 2).

Utskottet får än en gång erinra om riksdagens uttalande våren 1982 vari det framhölls att försurningen framstår som vårt kanske allvarligaste miljöproblem. De skador på skogen som under senaste tid drabbat stora delar av Västtyskland och andra länder på den europeiska kontinenten understryker ytterligare allvaret av försurningens verkningar. Tendenser till skador på den svenska skogen har på sina håll redan iakttagits. Mot denna bakgrund finns det enligt utskottets mening, av bl. a. nationalekonomiska skäl, all anledning att minska försurande utsläpp och att finna medel att motverka den fortsatta försurningen. Försurningens konkreta förlopp följs numera mycket nära inom ramen för det tidigare omnämnda kalkningsprogrammet samt försöksprogrammet avseende mark och grundvatten, liksom även genom skogstaxeringen och lantbruksuniversitetets och andra berörda myndigheters undersökningar. Enligt vad utskottet erfarit har hela försurningsproblematiken nyligen varit föremål för en omfattande genomgång i miljövårdsberedningen. Med hänsyn till den omfattande uppmärksamhet varmed utvecklingen följs av berörda departement och myndigheter synes någon ytterligare utredning av det slag som föreslås i motionen icke vara påkallad i dagsläget. Motionen avstyrks mot den bakgrunden såvitt nu är i fråga (yrkande 2).

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *svavelrening vid koleldning*
  - a) att riksdagen avslår motion 1982/83:335 yrkande 2,
  - b) att riksdagen avslår motion 1982/83:1102 och motion 1982/83:1105,
2. beträffande *svavelrening vid oljeeldning*

att riksdagen avslår motion 1982/83:335 yrkande 1,
3. beträffande *skydd av grundvattnet*
  - a) att riksdagen avslår motion 1982/83:335 yrkande 4,
  - b) att riksdagen avslår motion 1982/83:1443,
4. beträffande *referensområden*

att riksdagen lämnar motion 1982/83:1007 utan vidare åtgärd,
5. beträffande *kalkning av åkermark m. m.*

att riksdagen avslår motion 1982/83:800,
6. beträffande *utredning om försurningens långsiktiga ekonomiska konsekvenser*

att riksdagen avslår motion 1982/83:1977 yrkande 2.

Stockholm den 8 november 1983

På jordbruksutskottets vägnar

EINAR LARSSON

Närvarande: Einar Larsson (c), Håkan Strömberg (s), Arne Andersson i Ljung (m), Grethe Lundblad (s), Ove Karlsson (s), Hans Wachtmeister (m), Gunnar Olsson (s), Martin Segerstedt (s), Kerstin Andersson (c), Jan Fransson (s), Margareta Winberg (s), Jens Eriksson (m), Bo Arvidson (m), Lars Ernestam (fp) och Berit Edvardsson (vpk).

Reservationer

1. Svavelreningen vid koleldning

Einar Larsson och Kerstin Andersson (båda c) samt Lars Ernestam (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Utskottet får" och på s. 6 slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Utskottet får --- lika med utskottet --- skall kunna begränsas. Däremot fällde en riksdagsmajoritet bestående av socialdemokrater och moderater regeringens förslag om krav på begränsning av svavelutsläpp vid koleldning. I stället hänvisades till fortsatta utredningar. Riksdagsbeslutet har medfört stor osäkerhet i kommunerna om var vi kommer att hamna i framtiden, eftersom moderaternas motiv var att de inte ville skärpa reglerna alls medan socialdemokraterna utlovade minst så stränga regler som den dåvarande regeringen föreslog. Enligt utskottets uppfattning bör samhällets åtgärder inriktas på att stödja inhemska bränslen, värmepumpar m. m. och inte på att öka användningen av kol. Omfattande investeringar i kolanvändning bör anstå till dess vi fått bättre teknisk och ekonomisk kunskap om hur flytande, renat kolbränsle kan användas i befintliga oljeanläggningar. Under tiden är det ytterst angeläget att miljökraven för kolanvändning snarast läggs fast. Regeringen bör därför snarast återkomma till riksdagen med förslag om skärpta miljökrav för användning av kol i syfte att bl. a. minska utsläppen av svavel. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motionerna 1982/83:1102 och 1105 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 b bort ha följande lydelse:

1. beträffande *svavelrening vid koleldning*

- b) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1982/83:1102 och motion 1982/83:1105.

2. Svavelrening vid oljeeldning

Berit Edvardsson (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Utskottet får" och slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att ansträngningar bör göras för att ytterligare sänka svavelutsläppen från oljeeldade anläggningar vilka

fortfarande tillsammantagna utgör den största källan till spridning av svaveldioxid i landet. Regeringen bör därför föreslå bestämmelser om svavelavskiljning vid oljeförbränningsanläggningar av viss storlek. Ett forsknings- och utvecklingsarbete bör bedrivas för att sänka svavelhalten i eldningsolja utöver nuvarande reningsgrad. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motion 1982/83:335 såvitt nu är i fråga (yrkande 1) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. *beträffande svavelrening vid oljeeldning*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1982/83:335 yrkande 1.

3. Skydd av grundvattnet

Berit Edvardsson (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Som framgår" och på s. 7 slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Som framgår --- lika med utskottet --- som kan vidtas. Enligt utskottets mening är den verksamhet som alltså igångsatts i och för sig vällovlig. Den innebär dock inte att tillräckliga insatser görs för att de människor som bor utanför tätorterna skall beredas en godtagbar kvalitet på sitt dricksvatten. Som motionärerna framhållit är det viktigt att en ordning etableras som innebär att vattenkvaliteten utanför våra tätorter kan hållas under kontroll utan oskäliga kostnader för de berörda människorna. Regeringen bör lägga fram ett program i detta syfte. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motion 1982/83:335 såvitt nu är i fråga (yrkande 4) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motion 1982/83:1443 är därigenom tillgodosedd och påkallar icke någon riksdagens ytterligare åtgärd.

dels utskottets hemställan under 3 a bort ha följande lydelse:

3. *beträffande skydd av grundvattnet*

a) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1982/83:335 yrkande 4.

4. Utredning om försurningens långsiktiga konsekvenser

Arne Andersson i Ljung, Hans Wachtmeister, Jens Eriksson och Bo Arvidson (samtliga m) anser att

dels den del av utskottets yttrande som börjar på s. 8 med "Utskottet får än en gång" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet får --- lika med utskottet --- försurningens verkningar.

Utskottet vill med skärpa framhålla att skogsskador icke är något som endast drabbar länderna i Mellaneuropa. Under den gångna sommaren har skador – i långt större utsträckning än som tidigare konstaterats – uppmärksamats på gran och tall i delar av Sverige som är särskilt försurningskänsliga och särskilt utsatta för försurande nedfall. Dessa skador anses med stor sannolikhet åtminstone indirekt vara en följd av försurningen. Skogsskador i Sverige av motsvarande omfattning som de i Västtyskland skulle för vårt land innebära en nationell katastrof. En utredning av det slag som föreslås i motionen, om de långsiktiga ekonomiska konsekvenser som kan följa av den fortgående försurningen av mark och grundvatten, framstår mot denna bakgrund som i hög grad angelägen. Vad utskottet sålunda anført med anledning av motion 1982/83:1977 såvitt nu är i fråga (yrkande 2) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *utredning om försurningens långsiktiga konsekvenser*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført med anledning av motion 1982/83:1977 yrkande 2.

Särskilt yttrande

Skydd av grundvattnet

Einar Larsson och Kerstin Andersson (båda c) samt Lars Ernestam (fp) anför:

Som framhållits i betänkandet har naturvårdsverket inlett ett försöksprogram till skydd för grundvattnet. Det är emellertid enligt vårt förmenande angeläget att effektiva åtgärder anvisas som kan vidtas av fastighetsägare för att begränsa försurningen av vattnet i brunnar och vattentäkter och därigenom hindra försämring av vattenkvaliteten och skador på ledningsnät. Vi har genom detta särskilda yttrande velat fästa uppmärksamhet på att det brådskar med att fullfölja de åtgärder som föreslagits i motion 1982/83:1443.

